

BESCHIKKING
van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie
tot opheffing en vervanging van Beschikking M (96) 5 van 26 april 1996
inzake de vrije migratie van vissoorten
in de hydrografische stroomgebieden van de Beneluxlanden

M (2009) 1

Het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie,

Gelet op artikel 19 a) van het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie,

Gelet op artikel 4 van de Benelux-Overeenkomst op het gebied van natuurbehoud en landschapsbescherming, ondertekend te Brussel op 8 juni 1982,

Overwegende dat met een gezamenlijk ambitieus beleid in het teken van de bescherming en het herstel van trekvissoorten op het grondgebied van de drie Beneluxlanden, en meer in het bijzonder van de grote trekvissoorten, een bijdrage wordt geleverd aan de communautaire doelstelling om het biodiversiteitsverlies binnen de Europese Unie tegen 2010 - en daarna - een halt toe te roepen,

Overwegende dat met het wegwerken van knelpunten wordt bijgedragen aan de doelstellingen op het gebied van de instandhouding van een aantal vissoorten die deel uitmaken van de bijlagen bij Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna zowel als van de Richtlijn 97/62/EG van de Raad van 27 oktober 1997 tot aanpassing aan de technische en wetenschappelijke vooruitgang van de Richtlijn 92/43/EEG,

Overwegende dat ten behoeve van de consistentie op het gebied van de uitvoeringstermijnen Beschikking M (96) 5 van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 26 april 1996 dient te worden afgestemd op Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid,

Overwegende dat door de Regeringen op diverse internationale niveaus zoals op Europese schaal met Verordening (EG) Nr. 1100/2007 van de Raad van 18 september 2007 tot vaststelling van maatregelen voor het herstel van het bestand van Europese aal en wereldwijd met de resultaten van CoP14 CITES steeds meer aandacht wordt geschonken aan de problematiek van de Europese aal waarbij de lidstaten verplicht zijn maatregelen te nemen voor het herstel van die soort,

Heeft het volgende beslist:

Artikel 1

Voor de toepassing van deze Beschikking dient te worden verstaan onder vrije migratie van vissen, verplaatsing van vissen die een groot deel van de populatie dan wel één of meer leeftijdsklassen van een bepaalde soort betreffen en die met een voorspelbare periodiciteit gedurende de levenscyclus van de soort plaatsvinden en waarbij twee of meer ruimtelijk gescheiden habitats worden gebruikt.

Artikel 2

De Regeringen verzekeren de, zowel stroomopwaartse als stroomafwaartse, vrije migratie van vissen in alle hydrografische stroomgebieden op de onderstaande wijze:

1. algemeen door de tot dusver met succes geleverde inspanningen voort te zetten teneinde de knelpunten, voor de vrije migratie in de ecologisch belangrijke waterlopen met inbegrip van de verbindingswaterlopen, weg te werken;
2. door, binnen 12 maanden na de inwerkingtreding van deze Beschikking, een strategische prioriteitenkaart op te maken die de ecologisch belangrijke waterlopen met inbegrip van de verbindingswaterlopen, ten minste voor de door de Europese regelingen beschermde soorten, aanduiden;
3. door voorrang te geven aan de hindernissen op de strategische prioriteitenkaart en door de nodige maatregelen te nemen om :
  - 90 % van de hindernissen van eerste prioriteit voor 31 december 2015 weg te werken, en de rest van deze hindernissen voor 31 december 2021,
  - 50 % van de hindernissen van tweede prioriteit voor 31 december 2015 weg te werken, en de rest van deze hindernissen in twee delen van telkens 25%, het eerste deel voor 31 december 2021 en het tweede deel voor 31 december 2027;
4. door, binnen 12 maanden na de inwerkingtreding van deze Beschikking, speciale aandacht te besteden aan de grensoverschrijdende trajecten in termen van een betere grensoverschrijdende afstemming, wat concrete realisaties omvat voor het saneren van de knelpunten en zo nodig de verhoging van de efficiëntie van bestaande vispassages, volgens een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma op basis van de nationale c.q. regionale strategische prioriteitenkaarten waarop de tegen 2015, 2021 en 2027 af te stemmen grensoverschrijdende trajecten zijn gespecificeerd;
5. door bij de uitvoering van werken aan kunstwerken die een hindernis opleveren de hindernissen voor vissen passeerbaar te maken;
6. door niet meer toe te staan dat nieuwe hindernissen zoals stuwen, waterkrachtturbines, pompen en gemalen worden opgeworpen zonder dat een oplossing wordt voorzien voor de vrije migratie.

Artikel 3

De bepalingen van deze Beschikking zijn niet van toepassing op de grenswateren vallend onder de gemeenschappelijke territoriale bevoegdheid van het Groothertogdom Luxemburg enerzijds en de deelstaten Rijnland-Palts en Saarland van de Bondsrepubliek Duitsland anderzijds.

Artikel 4

1. De Regeringen zorgen voor een regelmatige uitwisseling van technische en wetenschappelijke informatie over de hiertoe ondernomen acties en studies en de resultaten binnen het toepassingsgebied van deze Beschikking. Ze beslissen in welk internationaal kader deze uitwisseling het best kan worden opgezet.
2. Driejaarlijks vindt een gemeenschappelijke voortgangsrapportage plaats over de toepassing van deze Beschikking. In deze voortgangsrapportage wordt over de prioriteitenkaarten, de grensoverschrijdende afstemming, de gerealiseerde vismigratie voorzieningen en opgeloste vismigratie knelpunten, en de verdere planning gerapporteerd. Er wordt gerapporteerd aan het Comité van Ministers.

Artikel 5

1. Deze Beschikking treedt in werking op de dag van ondertekening.
2. De Regeringen nemen de nodige maatregelen om de bepalingen van deze Beschikking zo spoedig mogelijk op te nemen in uitvoeringsmaatregelen van elk der drie landen.
3. Beschikking M (96) 5 van 26 april 1996 inzake de vrije migratie van vissoorten in de hydrografische stroomgebieden van de Beneluxlanden wordt opgeheven.

Gedaan te Luxemburg, op 16/6/2009.

De Voorzitter van het Comité van Ministers,

J. ASSELBORN

GEMEENSCHAPPELIJKE MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

Sinds 1996, jaar van de inwerkingtreding van de Beschikking M (96) 5 van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie inzake de vrije migratie van vissoorten in de hydrografische stroomgebieden van de Beneluxlanden (hierna genoemd Benelux-Beschikking M (96) 5), hebben de regeringen van de Benelux heel veel inspanningen geleverd om de belemmeringen voor de vismigratie weg te werken.

De behaalde successen blijven door de aanhoudende menselijke druk evenwel vergankelijk en dienen te worden bestendigd om te komen tot een duurzame toestand voor alle betrokken vispopulaties.

Daar waar de Benelux-Beschikking van 1996 een internationaal vernieuwend en nuttig instrument vormde, heeft de Europese Unie zich ook ingezet voor acties die rechtstreeks of onrechtstreeks tegemoet kwamen aan deze problematiek, en die vorm kregen in verschillende normatieve teksten, zoals diegene die in de overwegingen zijn genoemd. Deze Beschikking is gebaseerd op dit Europese kader om een complementair en katalysatoreffect te bewerkstelligen en zo de Europese doelstellingen te helpen verwezenlijken.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

In dit artikel wordt een gezamenlijke definitie van vrije migratie gegeven, net zoals het geval was in de Benelux-Beschikking M (96) 5.

Anders dan bij deze daarentegen is het de bedoeling de aandacht te richten op de vismigratie in het algemeen en niet meer specifiek op sommige soorten zoals de zalm. Voordeel van deze aanpak is dat meer van regionaal belang zijnde soorten niet aan hun lot worden overgelaten.

Bovendien hoeft geen sprake meer te zijn van anadrome of katadrome migratie. Hiermee wordt uitdrukking gegeven aan de zorg om aandacht te besteden aan de problematiek van de vrije vismigratie, ongeacht welke soort migratie wordt beschouwd.

Artikel 2

In dit artikel wordt het gezamenlijke beleid van de Benelux-regeringen beschreven om de vrije vismigratie te verzekeren.

Punt 1 is heel algemeen opgevat, waarbij het accent toch wordt gelegd op de ecologisch belangrijke waterlopen met inbegrip van de verbindingswaterlopen. De ecologisch belangrijke waterlopen zijn waterlopen die (potentieel) belangrijke vissoorten bevatten en de hoofdwaterlopen. De verbindingswaterlopen zijn waterlopen die ecologisch belangrijke waterlopen verbinden. De op Benelux-schaal te ondernemen acties dienen prioritair ingezet te worden op deze waterlopen om de geleverde budgettaire inspanningen optimaal te benutten. Het is dienstig zich eerst bezig te houden met die waterlopen die voor de vrije vismigratie van groot belang zijn (hoofdstromen – de grote routes – van de verschillende stroomgebieden; ecologisch waardevolle waterlopen; waterlopen die hoofdmigratiewegen met ecologisch waardevolle waterlopen verbinden).

Punt 2 komt ter ondersteuning van het bovenstaande doordat de opstelling van een strategische prioriteitenkaart door elk van de Benelux-regeringen wordt geïntroduceerd. Bij deze beleidskaarten wordt minstens rekening gehouden met de vissoorten van de bijlagen II en V bij Richtlijn 92/43/EEG en met de aal (Verordening (EG) nr. 1100/2007). Het gaat om de laagste gemeenschappelijke noemer. De formulering met « ten minste » laat ruimte voor andere vissoorten van meer regionaal belang.

De Benelux-regeringen zullen zich dus op basis van de ontwikkelde instrumenten, te weten de beleidskaarten, samen ervoor inzetten om de daarin opgenomen knelpunten in drie fasen (punt 3) op te heffen. De tijdshorizonten 2015, 2021 en 2027 komen alle drie overeen met de termijnen van Richtlijn 2000/60/EG. De deadlines en overeenkomstige percentages geven blijk van een realistische visie op de haalbaarheid van de verplichtingen die gezamenlijk worden aangegaan en de ambitie van deze Benelux-beschikking. De hindernissen van eerste prioriteit zijn minimaal degenen die zich bevinden op de hoofdlopen van de grote stromen (Schelde, Rijn en Maas), met inbegrip van de mondingen ervan. De lidstaat kan deze categorie aanvullen met de ecologische meest belangrijke zijlopen. De hindernissen van tweede prioriteit zijn degenen die zich bevinden op de overige in deze Beschikking beoogde waterlopen.

Punt 4 handelt specifiek over de grensoverschrijdende afstemming. Het is immers onproductief als bijvoorbeeld het Vlaamse Gewest knelpunten in bovenstroomse trajecten saneert terwijl de vismigratie stroomafwaarts in Nederland nog niet mogelijk is. De door elk van de Benelux-regeringen opgestelde beleidskaarten vormen het werkinstrument om de grensoverschrijdende samenwerking te concretiseren. De diverse waterbeheerders kunnen zodoende meewerken aan de ontsluiting van hetzelfde netwerk van waterlopen. Het komt erop aan te zorgen voor een afstemming van de initiatieven.

Punt 5 geeft uitdrukking aan de zorg om « als een goed huisvader » te handelen. Het kan namelijk bij een aantal projecten vanuit financieel oogpunt voordeliger zijn om een vismigratieknelpunt ter gelegenheid van werkzaamheden aan bestaande hindernissen te saneren. Dit moet echter project per project bekeken te worden. De beschikking wenst dan ook met artikel 2,5° enkel aan te geven dat het vanuit financieel oogpunt voordeliger kan zijn om de geplande infrastructuurwerken samen met het oplossen van het vismigratieknelpunt uit te voeren. Het houdt echter geenszins een verplichting in, het moet beschouwd worden als een aanbeveling naar het waterbeheer toe. Het is aan de betrokken waterbeheerder om project per project te oordelen of het uitvoeren van infrastructuurwerken samen met het oplossen van het vismigratieknelpunt effectief kostenefficiënter is. Het is duidelijk dat het samen uitvoeren van beide werkzaamheden slechts kostenefficiënt zal zijn indien de geplande infrastructuurwerken echte wezenlijke werkzaamheden aan de kunstwerken inhouden, en niet bij kleinere ingrepen zoals bv. onderhoudswerken, herstellingen, ingrepen in het kader van een verlenging van een vergunning, moderniseringswerken, ...

Ook uit punt 6 blijkt de zorg voor een beheer « als een goed huisvader ». De bedoeling is niet te verhinderen dat er in waterlopen nuttige projecten worden gerealiseerd, maar er meteen bij het begin van het project voor te zorgen dat er geen nieuwe hindernissen meer worden opgeworpen. Naderhand hoeft dan geen apart kostbaar project meer te worden opgezet om de vrije migratie te herstellen. Met 'nieuwe hindernis' worden enkel die infrastructuurwerken bedoeld dewelke vrije vismigratie zullen verhinderen van het afwaarts gelegen pand/waterlooptraject naar het opwaarts gelegen pand/waterlooptraject en vice versa waar vóór de realisatie van deze infrastructuurwerken

wel vrije vismigratie mogelijk was. Voor infrastructuurwerken aan bestaande hindernissen geldt de aanbeveling uit art. 2,5°.

Artikel 3

Aangezien de Benelux-beschikkingen uitsluitend in het Benelux-gebied gelding hebben, is deze Beschikking niet van toepassing op de grenswateren ressorterend onder de territoriale bevoegdheid van een Benelux-land en een derde land. Bedoeld worden hier specifiek de gevallen van de Our, de Moezel en de Grenssûre. Deze aangelegenheid is in dit geval geregeld in de Luxemburgse wet van 9 juni 1894 houdende goedkeuring van het op 5 november 1892 met Pruisen tot stand gekomen Verdrag betreffende de regeling van de visserij in de grenswateren. Deze wet werd bij de Luxemburgse wetten van 21 november 1984 en 28 mei 2004 gewijzigd.

Artikel 4

In punt 1 wordt gewezen op de belangstelling van de deskundigen om de technische samenwerking ter zake op een regelmatige en gestructureerde manier voort te zetten. Ten behoeve van de efficiency ligt het op de weg van de Benelux-regeringen om het beste samenwerkingsplatform te kiezen dat geheel of gedeeltelijk in het Benelux-gebied opereert. Bedoeld worden hier meer bepaald het Secretariaat-Generaal van de Benelux Economische Unie of de internationale riviercommissies (Maas, Schelde, Rijn). Evenzo zal uit die keuze blijken welke samenwerkingsstructuur het meest geschikt is om concrete invulling te geven aan de bepalingen van deze Benelux-beschikking.

Punt 2 handelt over de ambtelijke follow-up van de toepassing van deze Benelux-beschikking. Het Secretariaat-Generaal van de Benelux Economische Unie is verantwoordelijk voor deze follow-up.

Artikel 5

Dit artikel bevat een aantal gebruikelijke slotbepalingen die voor zich spreken.